

ŘÍZENÍ O ŽALOBĚ PROTI SPRÁVNÍMU ROZHODNUTÍ

Radovan Havelec

POUŽITÍ O.S.Ř.

- *„Nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro řízení ve správním soudnictví přiměřeně ustanovení první a třetí části občanského soudního řádu“ - § 64 s.ř.s.*

ÚČASTNÍČÍ ŘÍZENÍ

- Aktivní legitimace:
 - ten, o jehož právech a povinnostech bylo ve spr. řízení rozhodováno - § 65/1 s.ř.s.
 - ten, kdo byl účastníkem předcházejícího spr. řízení - § 65/2 s.ř.s.
 - případy zvláštní žalobní legitimace:
 - NSZ (presumována existence „závažného veřejného zájmu“), ombudsman („závažný veřejný zájem“ musí prokázat), ten, komu takovou pravomoc svěřují zvláštní předpisy - § 66 s.ř.s.
 - žaloby ve věcech samosprávy - § 67 s.ř.s.
 - otázka opomenutého účastníka spr. řízení – to že byl opomenut, neznamená, že nebyl účastníkem – je aktivně legitimován
**Rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 17. 2. 2009,
čj. 2 As 25/2007 - 118**

ÚČASTNÍCI ŘÍZENÍ

- Musí být nositelem veřejných subjektivních práv
 - i např. stát, vystupoval-li ve spr. řízení – prostřednictvím své organizační složky - v postavení účastníka (akt. legitimován není – vystupuje-li jako spr. orgán)
 - výjimečně je akt. legitimace presumována – srov. § 67 s.ř.s

ÚČASTNÍCI ŘÍZENÍ

- Pasivní legitimace
 - zde definováno v § 69 s.ř.s
 - deficity v označení žalovaného zde nejsou překážkou projednatelnosti žaloby, je-li řádně označen předmět řízení
 - tzn. spr. rozhodnutí

OSOBY ZÚČASTNĚNÉ NA ŘÍZENÍ

- Kdo to je - § 34 s.ř.s.
- Postavení – v podstatě stejná práva, jako účastník (viz § 34/3, § 8/5, § 49/5, také navrhopvat důkazy – viz rozsudek NSS ze dne 28. 5. 2015, čj. 6 As 173/2014-186), vyjma práva disponovat řízením
- Je povinností soudu zjistit, kdo přichází jako OZnŘ v úvahu (§ 74/2 s.ř.s.)
- Výzva k uplatnění tohoto procesního postavení (§ 34/2 s.ř.s.) je propadná
- Proti usnesení o nepřiznání postavení OzNŘ (§ 34/4 s.ř.s.) lze podat KAST

NEPŘÍPUSTNOST ŽALOBY

- § 68 s.ř.s.: „Žaloba je nepřijatelná také tehdy,
 - a) nevyčerpal-li žalobce řádné opravné prostředky v řízení před správním orgánem (...), ledaže rozhodnutí správního orgánu bylo na újmu jeho práv změněno k opravnému prostředku jiného – princip subsidiarity - § 5 s.ř.s.
 - b) jde-li o rozhodnutí správního orgánu v soukromoprávní věci (...) – nutno žalovat dle části páté o.s.ř. POZOR, neplatí pro žalobu na deklaraci nicotnosti! - usnesení zvláštního senátu zřízeného dle zákona č. 131/2002 Sb., ze dne 5. 3. 2012, č j. Konf 53/2011-25
 - c) je-li jediným jejím důvodem tvrzená nicotnost napadeného rozhodnutí, nedomáhal-li se žalobce vyslovení této nicotnosti v řízení před správním orgánem – míněna nicotnost ve smyslu § 71/1 SŘ; je to obsoletní??? – usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 12. 3. 2013, č. j. 7 As 100/2010-65

NEPŘÍPUSTNOST ŽALOBY

- *d) směřuje-li jen proti důvodům rozhodnutí,*
- *e) domáhá-li se přezkoumání rozhodnutí, které je z přezkoumání podle tohoto nebo zvláštního zákona vyloučeno“ – srov. § 70 s.ř.s.*

ZÁSADY SOUDNÍHO PŘEZKUMU

- Lze přezkoumat (§ 78/1 s.ř.s.):
 - zákonnost (vč. výkladu neurčitého pr. pojmu a překročení spr. uvážení)
 - procesní vady (měly-li vliv na zákonnost)
 - otázka „*nepřezkoumatelnosti*“
- Nelze přezkoumat:
 - věcnou správnost (typicky užití spr. uvážení)

ZÁSADY SOUDNÍHO PŘEZKUMU

- Dispozitivní zásada - § 71/1 písm. d), § 75 odst. 2, věta první s.ř.s.
- Výjimky:
 - nicotnost (§ 76/2 s.ř.s.)
 - nepřezkoumatelnost
 - vady řízení, které mohou vést k nepřezkoumatelnosti (dle judikatury)
 - prekluze práva na vyměření daně či potrestání ve spr. trestání (dle judikatury)

ZÁSADY SOUDNÍHO PŘEZKUMU

- Aplikovaný skutkový a právní stav (§ 75/1 s.ř.s.) – ke dni vydání II. st. správního rozhodnutí
- Vliv rozhodnutí Ústavního soudu (šlo-li o spr. trestání, pak vždy zohlednit)

ZÁSADY SOUDNÍHO PŘEZKUMU

- Přezkum subsumovaných aktů (§ 75/2 *in fine* s.ř.s.)
 - typicky rozhodnutí opřená o závazná stanoviska (§ 149/1 SŘ)

JEDNÁNÍ

- Vždy nutné, hodlá-li soud provést důkaz
- Postup dle § 51/1 s.ř.s.
- Jednání není třeba nařizovat (§ 76 s.ř.s) , pokud soud správně rozhodnutí ruší pro:
 - vady řízení
 - těžká procesní vada
 - nepřezkoumatelnost
 - nicotnost
- I když účastník souhlasí s rozhodnutím bez jednání (alespoň konkludentně), ale navrhuje provedení důkazu (což by vyžadovalo jednání), nemusí soud jednání nařídít, nehodlá-li navržený důkaz provést - **usnesení rozšířeného senátu NSSS ze dne 16. 2. 2016, čj. 7 As 93/2014-48**

DOKAZOVÁNÍ - § 77 S.Ř.S.

- I ve spr. soudnictví platí *princip plné jurisdikce*
- Dokazováním není seznámení se s obsahem spr. spisu
- Těžiště dokazování se nesmí přesunout před správní soud (nejde o nalézací ale o kasační instanci)
- Případné dokazování musí směřovat k ověření skutkového stavu věci, který zde byl v době rozhodování II. st. správního orgánu
- úkolem soudu je jen prověřit skutkový stav věci, zjištěný správními orgány (rozsudek NSS ze dne 24. 9. 2015, sp. zn. 2 As 114/2015)

USPOKOJENÍ NAVRHOVATELE

- Jde o institut použitelný obecně (§ 62 s.ř.s.), nikoliv jen v řízení o žalobě proti rozhodnutí
- Jsou-li splněny podmínky § 62 s.ř.s. – soud řízení zastaví (další vedení sporu by mělo maximálně jen akademický význam)
- Co může být oním „*uspokojením*“ v řízení o žalobě proti spr. rozhodnutí? – k tomu viz § 153 SŘ:
 - přezkumné řízení
 - vyslovení nicotnosti
 - nové rozhodnutí (zřejmě obecně, ne jen *snížení pokuty/ upuštění od trestu*)

JAK MŮŽE SOUD ROZHODNOUT?

- **ZAMÍTNE**
- **ZRUŠÍ + VRÁTÍ VĚC II. ST. ORG. K DALŠÍMU ŘÍZENÍ**
- **ZRUŠÍ TAKÉ ROZHODNUTÍ I. ST. ORG. A VRÁTÍ VĚC II. ST. ORG (ŽALOVANĚMU) K DALŠÍMU ŘÍZENÍ** (jde o oprávnění soudu, nikoli o možnost takto žalovat. Pokud to přesto v žaloba navrhuje a soud tomu nechce vyhovět, není třeba to zamítat)
- **VYSLOVÍ NICOTNOST** (u eventuálního petitu – nicotnost/*ad eventum*/ nezákonnost - případně žalobu ve zbytku zamítne)
- **MODERUJE** (u eventuálního petitu – zrušení pro nezákonnost/*ad eventum*/moderace případně žalobu ve zbytku zamítne)

POZNÁMKA K NÁKLADŮM ŘÍZENÍ

- § 60/1 s.ř.s. – soudní judikatura dovodila, že úspěšnému správnímu orgánu se náklady nepřiznávají – SOP neplatí + pokud si vzal advokáta, nejde o účelně vynaložené náklady, protože má být schopen obhájit svá rozhodnutí za pomoci vlastního aparátu. Nepřiznáváme ani paušální náhradu (300 Kč za úkon).

...a několik rad k psaní rozsudků

- **HLAVIČKA**

- rozlišit agendu senátní / samosoudcovskou (§ 31 s.ř.s.)
- žalovaným je POUZE II. st. spr. orgán – označujeme jej bez jeho organizačních složek
- ve věcech kázeňských a služebního poměru rozhodují služební funkcionáři (jako FO)
- u rozhodnutí ministra / šéfa ÚOSS, je žalovaným tento orgán (nikoli FO)
- označení věci: „o žalobě proti rozhodnutí žalovaného, ze dne..., čj.....“ (rozhodoval-li ale např. ministr, je žalovaným sice ministerstvo, ale rozhodujeme o žalobě „proti rozhodnutí ministra“)
- nezapomenout označit v hlavičce případné osoby zúčastněné na řízení („...za účasti AB“)

...a několik rad k psaní rozsudků

- VÝROK

- „ŽALOBA SE ZAMÍTÁ“
- „ROZHODNUTÍ ORGÁNU XY ZE DNE... ČJ... SE ZRUŠUJE / RUŠÍ A VĚC SE VRACÍ ŽALOVANÉMU K DALŠÍMU ŘÍZENÍ“
- *dtto* + ROZHODNUTÍ ORGÁNU YZ (rozuměj orgánu I. st.) SE ZRUŠUJE / RUŠÍ
- ROZHODNUTÍ ORGÁNU XY ZE DNE... ČJ... JE NICOTNÉ
- POKUTA ULOŽENÁ ROZHODNUTÍM ORGÁNU XY ZE DNE... ČJ... SE Z ČÁSTKY... SNIŽUJE NA ČÁSTKU (nebo třeba: „ROZHODNUTÍ ORGÁNU XY ZE DNE... ČJ... SE VE VÝROKU III. MĚNÍ TAK, ŽE ZA SPÁCHÁNÍ DELIKTU UVEDNÉHO VE VÝROKU I. SE UKLÁDÁ POKUTA...“; atd. – je celkem jedno, jak to naformulujete)
- Pokud byl petit eventuální a chcete vyhovět jen eventuálnímu petitu (ne nicotnost, ale zrušení / ne zrušení, ale jen moderace) – ve zbytku zamítněte
- NŘ: jediné, co nelze: účastníku „nepřiznat právo na náhradu NŘ“ + o NŘ případných osob zúčastněných na řízení není nutno explicitně rozhodovat, pokud jim nechcete náklady přiznat dle § 60/5 s.ř.s.)

...a několik rad k psaní rozsudků

- **ODŮVODNĚNÍ:**
 - část NARATIVNÍ / HODNOTÍCÍ
 - NARACE (**STRUČNĚ!!!**):
 - Jaké rozhodnutí bylo napadeno (o čem jím bylo rozhodnuto)
 - Jaké jsou NOSNÉ důvody, na nichž spr. rozhodnutí stojí (stačí jen ty, proti kterým brojí žaloba)
 - jaké jsou jednotlivé žalobní body
 - *případně* co na to replikoval žalovaný

...a několik rad k psaní rozsudků

- narace by měla být od hodnotící části nějak oddělena. Obvykle se vysvětlí, v jakém rozsahu soud rozhodnutí SO přezkoumal, z jakého skutkového a právního základu přitom vycházel, případně proč ve věci nenařídil jednání...

...a několik rad k psaní rozsudků

- **HODNOTÍCÍ ČÁST ODŮVODNĚNÍ:**

- „*ŽALOBA JE / NENÍ DŮVODNÁ*“ (není nutné)
- Popsat, jak **Soud** hodnotí věc **SKUTKOVĚ** – tzn., co považuje za prokázané a proč (co zjistil a **z čeho** to zjistil); někdy to není nutné (sporná je jen právní otázka)
- Vypořádat jednotlivé žalobní body – **jak uvedená skutková zjištění soud PRÁVNĚ kvalifikuje**. Je-li více žalobních bodů, k nimž se upínají různá skutková zjištění, lze přejít rovnou k vypořádání jednotlivých žalobních bodů na principu – *toto považuji za zjištěné (k této dílčí námitce) skutkově a takto to hodnotím...*
- Pokud některá tvrzení nesplňují kvalitu žalobních bodů, či byla-li uplatněna opožděně, vyložit, proč se jimi soud meritorně nezabýval, nebo naopak – proč se zabýval něčím, co nebylo žalobou namítáno (nepřezkoumatelnost, prekluze...)

...a několik rad k psaní rozsudků

- pokud soud spr. rozhodnutí RUŠÍ, musí:
 - uvést **DŮVOD**, proč to ruší – nezákonnost, procesní vada (vč. nepřezkoumatelnosti)
 - vyslovit **ZÁVAZNÝ PRÁVNÍ NÁZOR** (§ 78/5 s.ř.s.), tzn. vyslovit svou interpretaci skutkového stavu věci / právní kvalifikaci zjištěného skutkového stavu + „*expressis verbis*“ to označit za „*závazný právní názor*“
- NŘ (nezapomenout na případné osoby zúčastněné na řízení)
- Poučení:
 - lze podat KAST
 - ve lhůtě...
 - ke komu
 - povinnost právního zastoupení
 - další (v praxi někdy používaná poučení jsou zbytečná)